

SLOVENSKI NAROD.

Številka dne popoldne, izvenredni dodatki in priložnosti.
 Inzerat: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, nad to višino vsi oglasi 1 m/m x 54 m/m 1 K 50 v. Uradni razglasili in poslani ter notice isti prostor po 2 K, ženitne ponudbe in poroke pavšalno 80 K. — Pri naročilih nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, prtilična. — Telefon št. 334.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti v Jugoslaviji:

	celoletno napred plačan K 180—	celoletno K 240—
polletno	90—	polletno 120—
3 mesečno	45—	3 mesečno 60—
1	15—	1 20—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročilna doplačila. Novi naročniki naj pošljejo v prvič naročilno vedno po nakaznici. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 34.

Dopise sprejema se po pošti in z dodatno frankovano. Rokopisov ne vrača. —

Posamezna številka velja 1 krono.
 Poština plačana v gotovini.

Edini izhod.

Ni čas za akademične diskusije, doba vpije po činih.

Vsi vemo, česa nam manjka. Kregamo se le, katera cesta je prava. Vidimo teatralistič. geste, poslušamo in čitamo stilistič. in vsebinsko brezhibne rezolucije, a se ne maknemo z mesta. Drug drugega vlečemo za lase iz močvirja, vsi pa se pogrezamo vedno globlje in globlje. Da se vzdržijo vsaj podoba rednega poslovanja, so primorane država, javne naprave in privatna podjetja, ako hočejo zmagovati rastoče izdatke, zvišati tarife, pristojbino in cene, in občinstvo, ki jih mora plačevati, si nadomešča zvišane izdatke z izsiljenimi večjimi mezdinimi zahtevki in tako se veže spiralo kolobar nad kolobarom, dokler uvelja mehanično pravilo o ravnovesju. Čudno je, da se še čudimo, kako tone naše malomeščanstvo, naš duševni in delavski proletarijat v bedi. Samoumevno je, da se v takih obojstranih poraj v trudnih, zbeganih mislih vera v komunistično zveličanje, ki le propoveduje brezvestni demagogi in fanatiki. Zdi se, kakor da nas veže medsebojno samo še nezadovoljnost, da je postal egoizem edino upravičeno načelo. To je signatura dobe, jasna najzadnjeje izmed zadnjih. Kdo je kriv? Vsi in nobeden!

Iz zgodovinske statistike izve, da od vojnih dogodkov povzročena draginja ne doseže svojega vrhunca med vojno samo, temveč še le tri, štiri, pet let po vojni. Temu je bilo tako po Napoleonovem zatonu, po krizni vojni, leta 1871. in Francozi so to činjenico zabeležili tudi v prejšnjih stoletjih. Rodila se je nova doba, njeno otroško bolezen je treba preboleti. Ako so jo prebolele šibkejše dobe, jo bo doba svetovnega prometa. Tudi v onih časih so si čuvarji občne blaginje belili lase in nganjali gospodarsko dlakocepstvo s tistim uspehom, kot mi, ki bi se bili že lahko čemu priučili.

Bog ne daj, ne zagovarjam nirvane. Vlada naj poseže naravnemu razvoju krepko pod roko. Toda zato mora biti vlada, ne pa konventikel slučajno zbranih gospodov, vseh s specielno mentalno rezervacijo. Rekel bi, da je moderna država liki gigantična tvorčina, do skrajnosti kompliciran mehanizem! Ako naj leta ne zastane, je treba odgovornim voditeljem enotnega načrta, svobodne direktive, nekaj urne iniciative, nekaj ženialne intuicije in tradicionalne rutine. Nagli ukrepi so

včasih koristnejši nego preprečni preudarek.

Prvih šest mesecev po prevratu, takrat je bil čas. Toda tedaj smo bili še svobode pijani in nismo prav znali, kaj z njo početi. Vlada je obljubljala narodu zlate gore in medene oceane, takojšnjo agrarno reformo, točno in zanesljivo aprovizacijo in enake dobrote. Ni pa za mlado državo nič tako pogubljivega in nepoučenemu ljudstvu tako škodljivega, kakor neutemeljene iluzije. Prepozno pripoznana resnica ubija vse one lastnosti, ki slovijo pod imenom državotvornih.

In ko je vlada videla, da je državna telega običala, je začelo od visokih mest deževati odlokov, naredb in zakonov, brez zveze, v medsebojnem odporu. Sklicujejo se ankete, razpisa se z resolucijami, saj te so zastopni. Tekom poldruga leta so zbirokratizirali Jugoslavijo do zadnjega kotička, kjer le mesto, se nastani centralna — želva, ki podražuje upravo in po možnosti polaga vsaki iniciativni polena pod nogo. Saj je dandanes že vseeno, ako pričakujem kako rešitev iz Beograda ali iz Petrograda. Obenem na so začeli zdraviti narodno telo po stari homeopatiji. Mehanična kvantitativna teorija je rodila tiste brezmejne prepire o delovanju in raznih porcijah. Pozabivši, da tvorijo izdatki za tako zvano luksuzno blago v vsaki trgovinski bilanci le sorazmerno majhno odstotno postavko, so nas osrečili z večkratnim ne deka-, nego centologom prepovedanih stvari, medtem ko bi bili droben dekalog popolnoma zadostoval. In ubogi veržniki! Preverjen sem, da pada le neznaten del naše mlzrije na njih rovaš. Kaj pomeni nekoliko milijonov v mnogokratnem milijardnem letnem gospodarskem obratu? Konec koncev je bil uspeh vseeno le »ridiculus mus« — miška »ridiculus mus« — miška.

Današnja vlada ni več svobodna. Naša vlada ne vlada, gonil le svoj čoln brez cilja po razburkanem morju. Pred par tedni so našo stran ko v Unionu »v nič devala«, češ, da se boje samo še komunistov. To je laskalo poslednjim neizmerno in se hočejo baš sedaj izkazati hvaležne za lepo priznanje. Kakor motiv iz Goethejeve balade o čarovnikovem učencu.

Birokratski hipertrofiji se pridružuje še organizacijska. Organizem človeški kakor državni se preobje

tudi najboljših reči. Gotove politične smeri so vtelesile ves svoj socialni program v načelo organizacije à outrance — do skrajnosti. Kot prvi namen organizacije se je seveda proglasilo povsod mezdno gibanje v bolj ali manj nedolžnih frazah. Dandanes so jim zrastle organizacije čez glavo. Treba je prej organizirati posrednika, njegovo duševnost in sposobnost, ne pa narobe, kar je vse, kakor dosti lažje.

Ker se hibo podpre nalažje zopet z novo hibo, so se lotili skrbniki narodovega blaga v zgodovini že tisočkrat poskušane, a prav tolikrat nesrečene metode, neke vrste socializacije v vseh uniformah. Dobri Yves Guyot, ti bi se zlokat v napredni Jugoslaviji. Si čisto zastoj!

skozi desetletja pridigal že vsenaprej k ničevnosti obsojeno podjetnost države v podobnih primerih. Smo zares država količina. Vse meri po vatlju, o gospodarski psihologiji bo morda vendar premišljevali potem, ko ubije država še to malo podjetnosti, kar je je še ostalo. Pa saj so v jugosloven. sosesčini tudi neke podržavljali vseppek, dokler se ni pojavil polom. To se pravi, da praktično v Jugoslaviji vlada — najkonekventnejši boljševik. Pa dovolj o hibah.

In kako iz zagate? Se je povedalo v vašem listu od najpoklicanejših mož že toli in tolikrat: delati, protizvaliti in štediti, štediti, štediti. A. O.

Mestna hranilnica v Ptuj.

Ptuj, 19. aprila 1920.

Zavoda s tem imenom ni v Ptuj. Mestna hranilnica se je pred prevratom imenovala »Sparkasse der Landesfürstl. Kammerstadt Pettau«; to ime njej je ostalo do danes. Vodstvo, uradništvo se je isto! V Mariboru, v Celju, v Ormožu, v Ljutomeru so se izvršile potrebne spremembe po prevratu, v Ptuj pa nič! Pa bi bile tudi pri nas radikalne spremembe potrebne! To zahteva interes mestne občine, pa tudi tistega občinstva, katero je imelo zveze z mestno hranilnico pred prevratom in še lih ima dandanes. Hočemo to pojasniti in obraziliti.

Mestna hranilnica v Ptuj je ena najstarejših na Slovenskem. Bila je osnovana kot občinski denarni zavod že leta 1862. Bila je dolgo vrsto let edini denarni zavod v mestu in v velikem okraju. Mestna občina je prevzela jamstvo za hranilne vloge s celim svojim premoženjem in davčno močjo. Okrajno sodišče je dirigiralo denar nedolžnih, kurandov, kavcije itd. v ta edini denarni zavod. Ker se je trgovina v predvojni dobi v Ptuj precej razvila, so stopili s tem zavodom v zvezo vsi trgovci, večji obrtniki, veliki del slovenskega občinstva; konečno tudi Avstro-Ogrska banka s svojo »Banknebenstelle«! Ni treba naglašati, da so že pred županom Ornigom njegovi predniki dobro poznali pomen tega edinega denarnega zavoda, da so ga vedno izkoriščali v škodo nam Slovincem. Ornig s svojimi ljudmi se je tega posla še energičneje lotil. Kaj vse je on in mestni uradniki izvedel

med vojno s pomočjo mestne hranilnice, to se ne da na kratko poročati.

V svojem neznanskem sovraštvu proti Slovincem pa renegat Ornig ni delal samo na političnem polju zoper nas, ampak prav temeljito tudi na gospodarskem. Kakor se mu nikoli ne boče odpustilo in pozabilo, da je hodil pred samega cesarja Slovence denuncirati, da je od tega zahteval, naj pusti Slovence vesiti in streljati, ker si upajo terjati tudi svoje pravice, tako nam ostane v spominu tudi njegov gospodarski boj!

Naravno je, da se je Ornig brigal za mestno hranilnico, da je hotel imeti v svojih rokah župansko oblast, pa tudi oblast ravatelja mestne hranilnice! Na skrbni mu je bilo, da zapre Slovincem pot v ravnateljstvo hranilnice. Zatorej je kot deželni poslanec vedno nasprotoval vsaki spremembi volilnega reda za avtonomno občino Ptuj. Ker pa je slutil, da bi mogle tu posledice vojne vendar prinesiti kako spremembo, je dal leta 1918. predlagati pravila mestne hranilnice. Ker je bil namestnik v Gradcu še grof Clary, se mu je tudi to posrečilo!

Pravila so se tako premenila, da je mestna hranilnica prenehala biti občinski zavod, da je postala last privatnikov, jamstvo za hranilne vloge pa je ostalo mestni občini še nadalje! V svoji sel dne 18. junija 1918 je mestni občinski zastop izročil denarni zavod Mestno hranilnico gospodom: Josip Ornig, Herman Kersche, Josip Kravagna, dr. pl. Plachki, Adolf Schramke itd. Ornig je bil potem določen za načelnika te-

ga odbora. Izvožitev velja za dobo šestih let. Vsaka dopolnilna volitev pa je farsa. Hranilnični odbor namreč predlaga občinskemu odboru tiste osebe, katere si sam želi v svoji sredini; te predlagane mu mora občinski odbor sprejeti in ne sme nobene druge osebe nominirati ali izvoliti! Oebundene Marschroute! Ta pravila še veljajo danes do pčloce! To kljub temu, da ima država in vsi vlagatelji, pa tudi občina mesto Ptuj eminenten interes, da se pravila predrugačijo. Za občino je jamstvo za hranilne vloge najtežje breme. In kaj nosi občina še to breme, ko vendar denarni zavod ni več njena last, ko nima od zavoda prav nič? Sodščje še vedno nalaga denar nedolžnih in kurandov v hranilnico, ker ga drugod ne sme nalagati! Ali državi in mestni občini ni znano, da je mestna hranilnica podpisala volnega posojila nad 20 milijonov kron? Tega ni storila s svojim denarjem, ampak z denarjem vlagateljev. Ker rezervni sklad hranilnice ni značil niti en milijon kron! Porabili se je tedaj tudi denar maloletnih, kurandov, kavcije, sploh vse vloge, katere je hranilnica od kogarkoli prejela. Mestna hranilnica v Ptuj poseduje danes namesto gotovine v blaginji, katero bi potrebovala za vlagatelje, avstrijsko vojno posojilo, tedaj papir brez vrednosti. Pa tudi tega papirja nima v svoji blaginji, marveč se ta nahaja baje v avstrijski republiki, je tam lombardiran! Dosti slovenskih ljudi, hlapi in dekle, vinčarji, delavci itd. so svoje prihranke znosili v mestno hranilnico, ker so videli, da so sodščje, okrajno glavarstvo, notarji, odvetniki, trgovci, obrtniki tudi le tam nalagali svoj denar. Danes pa je položaj tak, da nihče ne more svojih prihrankov vzdigniti pri mestni hranilnici, kadar jih za se potrebuje, niti one osebe, katere potrebujejo denar za maloletne ali so postale nedolžne in imajo od sodišča dovoljenje za vzdig. Pri hranilnici ne izplačajo nič, ali pa le majhne zneske, da si s njimi ne moreš nič pomagati, pa še glede teh zneskov se mora potovati na okrajno glavarstvo in tam vladnega komisarja za mestno hranilnico prositi, da milostno dovolj, da sme vlagatelj svoj denar nazaj dobiti! Vlagatelj pa bo tudi enkrat prišlo na misel, da njim ni treba pri mestni hranilnici prositi za svoj denar, marveč da smejo svoje vloge odpovedati in terjati izplačilo vsakega zneska po preteku odpovednega roka, da potem smejo svoje vloge nazaj izterjati, iztožiti!

Fran Govekar:

Soltanje.

(Dalje.)

Klenau, duhovit in premeten mož, je izkušal Serrurierja z vso zgovornostjo prepričati, da pričakuje avstrijski nadpoveljnik že v najbližjih dneh od vseh strani še silnih čet na pomoč, da položaj Avstrijcev nikakor ni obupen ter da ponuja maršal Wurmser svojo kapitulacijo edinele zato, da se napravi konec krvavemu klanju, ki zahteva na obeh sovražnih straneh toli strašne žrtve. Pripovedoval je, da je mesto Mantova bogato založena z najraznovrstnejšimi živili, da ima streliva v izobilju in da je Francozi ne vzamejo nikdar. Prijazni Serrurier se mu je vladno smehljaj, poslušal mirno njegovo pripovedovanje ter natakaj v čaši najboljšo italijansko vino.

Tako sta sedela duhovita kavalirja, govorila kakor najboljša znanca in pila sladko vince kakor stara prijatelja.

Tam v kotu tik okna pa je čepel za pisalno mizo majhen, suhoten mož. Obrnjen s hrbtom proti oknu, se je globoko sklanjal nad pismom maršala Wurmserja in molče pisal.

Kakor da bi ga zeblo, se je zavijal možček v siv plašč in preprost podčastniški trikotnik si je pomaknil globoko na oči, kakor da bi ga žensrala ostra svetloba zimskega solnca.

General Klenau je mislil, da sedi ondi Serrurierov pisar, zato ga ni niti pogledal. Naenkrat pa je možček vstal, se mu približal in mu ponudil popisan papir.

»Tu, gospod general«, je dejal, »je moj odgovor. Povejte maršalu, da spoštujem njegovo starost, njegovo pogumnost in nesrečo! Moji pogoji so nepreklicni in zanj častni. Naj jih sprejme, ker boljših nisem dovolil še nikomur!«

Presenečen je opazil Klenau šele tedaj, da govori z njim sam Napoleon Buonaparte. Izprevidel je, da je zaman vsa njegova zvrtost, da pozna francoski nadpoveljnik docela vso strahotno resnico, da ni za avstrijsko armado nobene rešitve več in da ve popolnoma dobro, da se preživlja vojska v Mantovi le še z mesom zadnjih mršavih konj . . .

Ze naslednjega dne so se odprla Francozom mantovska vrata. Avstrijska armada je defilirala z maršalom Wurmserjem in generalom Klenauom na čelu mimo generala Serrurierja ter je odlagala orožje. Bil je to hip največje sramote za avstrijsko vojsko! Za dvajset let se je postalar v tistih trenutkih maršal Wurmser in le z največjim naporom se je vzdrževal na nogah, da se ni zgrudil in umrl od žalosti in obupa.

Toda Serrurier je vrnil sabljo najprej maršalu Wurmserju in generalu Klenauu ter nato še vsem drugim častnikom.

Tako mu je naročil Napoleon Buonaparte, ki je bil odpotoval v Bologno, ker ni maral s svojo prisotnostjo še zvišati bolesi dotlej najslavnejšega vojskovodje in generalisima avstrijske armade . . .

Ta dva premagana moža sta sedaj stopila v Galletovo hišo, kjer sta imela v prvem nadstropju svoje stanovanje dotlej, da se odpeljeta zopet dalje proti Dunaju.

In za njima so se pripeljali še drugi avstrijski generali, ki so jih premagali in ujeli Buonapartovi poveljniki: Quosdanovich, Vukasović, Funk, Ott, Meszaros, Koblos, Seibottendorf, d' Yries in drugi, ki vsi so imeli v Italiji nesrečo bodisi pod vodstvom Wurmserjevim ali Alvinzjevimi. Vse je izpustil Buonaparte, ko so se zavezali s častno besedo, da se ne bodo bojevali več v tej vojni.

Vse hiše so po Ljubljani bile polne generalov, polkovnikov, majorjev in častnikov najrazličnejših branž in polkov, po vseh trgih in ulicah so taborili vojaki, si kuhali, se umivali, snajžili obleko in znašli slamo in krmo. Za konje je hitro zmanjkalo hlevov in podstrešij. Kmalu je bila od Viča do Šiške vse ena sama vojaščina.

Brivec Dané pa je taval okoli, gledal, se čudil, a hkratu je nosil s seboj neutušeno bolelost in hrepenenje po njej, ki jo je sovražil in ljubil.

Na večer tretjega dne pa je to čustvo prekipelo in Dané je hitel po Sentpetrski ulici naravnost v gostilnico Nežika Verderberice.

Pravzaprav ni hodil sam, nego ga je nosilo hrepenenje, ki mu ni bilo nobenega odpora več. Vstopil je v sobo na levi. Srce mu je drhtelo. Bal se je, da zagleda Nežiko in da zasliši njen porogljiv smeh in strupeni glas:

»Ali si zopet tukaj, Gregorček, čema ssi ljubljena?«

Sklenil je, da se ne razjezi, nego da se ji zasmeje in ji odgovori:

»Prišel sem, ampak ne k tobi. La tvoje vino me je privedlo nazaj.«

Cemu bi se pa jezil, saj Nežika vendar ni kriva, če so bili predrzni tisti ulanci, in dolžnost gostilničarjina je, da se smeje tudi takrat, ko bi najrajša delila klofute. Kupčija je kupčija, in če človek natančno premisli, je bila Danetova ogorčenost resnično smešna in pretirana. Otroci, poredni in predrzni so bili ulanci, pravzaprav pa so bili zelo ljubeznivi fantje, ki so se čutili po strašnih doživljajih. »Pri treh gavtroščah« takoj kakor za varnim in mirnim domačim ognjiščem. Vseč sta jima pač bili Nežika in Metka, a komu bi ne bili? Že je bil prepričan, da je bila nespametna njegova ljubosumnost. Zato je šel in vstopil v sobo, da je rešen krute, a nepotrebne bolesi.

V gostilniški sobi pa ni bilo Nežika. Povstarna natakarica je stregla le dvema mladoma, častniškima slugama.

Dané je sedel torej sam za sosednjo mizo in naročil vina, in pil je, čakal, a ni dočkal.

Ali si želi mestna občina tega časa, ker ničesar ne ukrone glede njenega jamstva za hranilne vloge pri zavodu privatnikov? Kako naj dela hranilnica brez vlog? Kdo naj

naloži tam denar, ako ve naprej, da ga ne dobi nazaj, ali le v malih snežkih, če mu je vladni komisar naklonjen?

Organizacija intelektualnih delavcev na Francoskem in Italijanskem.

V Parizu se je ustanovila Zveza intelektualnih delavcev. Na ustanovnem običnem zboru, ki je bil izborni obisk, se je povdarila splošna važnost intelektualnega dela za vaskdanje življenje. Društvo bo stremelo za tem, da bo intelektualno delo na viško časa, zahteva pa tudi priznanje tega dela v plači. Izobraženec, ki je študiral do svojega 20. ali 25. leta, ima dadanašnji manj plače od delavca, ki je šel v delavnico s svojim 12. letom. Inženir v ministrstvu, ki je porabil za svoje študije okroglo 50.000 frankov, dobi danes mesečne plače 450 frankov. Delavci pod njim, oprti na svojo organizacijo, dobivajo na mesec po 1900 frankov. Električne družbe plačujejo svojim inženirjem 5300 frankov na leto, delavci jih dobivajo po 7000. Tajnika v uradništvu lista »Journal Officiel« dobivata po 6000 frankov na leto, mehanik v isti tipografiji pa po 8000 frankov. Tipografi trdijo, ki izdajajo knjige, zaslužijo po 20 frankov na dan in jih sedaj zahtevajo 25, pisatelji za svoje spise, polne duha in talenta, dobijo malenkost.

Enaka organizacija se je ustanovila tudi v Italiji. V svojem programu pravi: »Zveza intelektualnega dela« se je ustanovila v svrhu, da mobilizira moči, doslej needine, raztresene, osamljene, in jih organizira in jim daje pripadajočo vlogo. Nikakih političnih namenov ni pri tem, namen je samo gospodarsko-socialni. Pri nas ni nikakega gibanja in sovraštva do proletarijata, marveč gre za izpolnitev velike delavne družine in vsvaritev soglasja v njej.

Mnogo hujše nego v Franciji in Italiji je pri nas glede intelektualnega dela. Ako tam tožijo, da razlike v plačah med intelektualci in delavci pravzaprav ne presenečajo nič, ker je znano omalovaževanje intelektualnega dela, kaj pa naj še rečemo o tem pri nas. Sodba v masi je: »sedi komodno in piše«. Široka organizacija intelektualcev je v Jugoslaviji živo potrebna. Sledimo vzgledu iz Francije in Italije!

Politične vesti.

Okrajni odbor JDS Ljubljane danes nima sestanka.

Pred demisijsko vlado. Beograd, 22. aprila. Včeraj je izročil regent Aleksander odgovor na memorandum Stojana Protića. V svojem odgovoru regent ni ugodil zahtevi po polnomoči sedanjih vlad. Obenem je stavil ministrskemu predsedniku rok, da sestavi do jutri čim širšo koalicijsko vlado, ali pa naj poda sedanja vlada takoj demisijsko.

Politična situacija. Beograd, 22. aprila. Politična situacija je doslej povsem nejasna. Kakor je videti, vlada niti ne misli na doseg sporazuma. Tajnstvenost, s katero se obdaja vladina demisijska, daje povod za najrazličnejše kombinacije. Tako se na eni strani zatrjuje z vsro resnostjo, da se vpostavi vojaški režim in sicer bi sestavili vlado raznih nevtralnih generalov, na drugi strani pa se govori o možnosti, da bi sedanja vlada ostala na krmilu in to z vojaško pomočjo. V političnih krogih se tako prvo, kakor drugo kombinacijo ne smatra za resno. — Zagrebška »Narodna Politika« poroča iz Beograda, da vse stranke forsirajo sestavo koncentracijske vlade, da pa se sestavi nevtralna vlada po želji regenta, če ne pride ob pravem času do sporazuma. V tem slučaju bi padla vsa odgovornost za čine te vlade na krono, a se zatrjuje v političnih krogih, da bi bila nevtralna vlada le kratek čas na krmilu in to le tako dolgo, dokler se med strankami ne doseže popoln sporazum.

Ministrski svet. Beograd, 22. aprila. Včeraj se je vršil ministrski svet, ki je trajal od 10. dopoldne do 13. popoldne. Na ministrskem svetu se je razpravljalo o sedanjih železničarskih stavki.

Železničarska stavka. Zagreb, 22. aprila. Vojškemu pozivu na dvomesečno orožno vajo se železničarji doslej niso še odzvali. Včeraj sta odšla iz Zagreba dva vlaka in sicer prvi v Baker, drugi pa v Brod. Tudi danes sta se odpeljala iz Zagreba 2 vlaka, tako da je za silo zveza vpostavljena. »Narodna Politika« poroča iz Beograda, da je zavzela vlada na včerašnjem ministrskem svetu stališče, da se prične pogajati z železničarji, če takoj končajo stavko in se podajo na delo. Vse varnostne odredbe so se no oostrele, ker poteče rok za zglasitev orožni vaji jutri. Ministrstvo s obratoma je odstopilo izvedbo militarizacije železnice vojnemu ministrstvu.

Se Trst in Nemška Avstrija. Tudi tržaška »L' Emancipazione« navdušeno pozdravlja kanclerja Nemške Avstrije, ki je pri odhodu iz Rima iz vlake zaklical »Viva l' Italia!« in pošilja pozdrav nemško-avstrijski republiki, želeč leji procvatja. Odkar je poginila Avstrija, ni več med Italijani sovraštva do avstrijskih Nemcev. Nemška Avstrija bo po svoji geografski poziciji in po svojih političnih institucijah med vsemi sosedami naložila prijateljstva Italiji. Posebno kot Tržanani smo veseli intimnega prijateljstva z Nemško Avstrijo, kajti naravno je, da je Trst določen za njen pomoraki promet. Med Rimom in Dunajem ne bo več sovraštva, marveč vlada bo skupnost za-

stev in interesov. — Da. Tržanani delujejo za prosep Trsta, vemo iz raznih dnevnih poročil. Prav je in v redu. V izvajanih »L' Emancipazione« nas zanima passus, da bo Nemška Avstrija naložila prijateljstva Italiji. Tako prijateljstva je le dobrodošla, ker stoji med severnimi in južnimi Slovani. Ali to prijateljstvo ne bo prav nič oviralo zvez med Jugoslovani in severnimi našimi brati. To je naš odgovor!

Gospodarski dogovori med Italijo in Avstrijo. Dunajski listi se objavili gospodarske dogovore med Italijo in Avstrijo. Ti so v glavnem: 1. Italijanska vlada da 20.000 ton žita in moko anticipatno glede na ameriško moko, dovoljeno Italiji, ki prispe koncem meseca v Trst. 2. Italijanska vlada ustanovi kompenzacijski urad za regulacijo kreditov in dolgov med državljani obeh dežel. 3. Italijanska vlada raztegne na avstrijske državljane vse juridične in gospodarske ugodnosti iz saintgermanskega dogovora, to je, da bodo trgovci iz Avstrije smeli svobodno trgovati po Italiji in po imela Avstrija tudi glede transita vse one ugodnosti. 4. Italija prevzame gradbo predelne železnice, ki bo stala par sto milijonov lir. Avstrija da na razpolago vse že izdelane načrte. 5. Dovolijo se razne tarifne olajšave med obema državama. To so gospodarski dogovori, za katerimi tiči velika italijanska politika, izražena v glavnem v predelski železnici, po kateri bi se ognila v prometu s Trstom Jugoslavije ne samo Avstrija, ampak tudi Češkoslovaška in Poljska. Na jugu in v srednji Evropi, povsodi plete italijanska vlada pod lepim naslovom gospodarskih odnošajev zveze proti Jugosloviji tisti čas, ko njeni glavni državniški iščejo sporazuma z Jugoslovani. Seyeda, sporazum bi moral biti v italijanskem smislu sestavljen kakor so sestavljeni gospodarski odnošaji s srednjo Evropo. Takega sporazuma pa mi ne maramo. Avstrijski vladi svetujemo, naj pazi, kaj dela in naj nikar preveč ne kriči »Viva l' Italia!« Upošteva naj tudi v polni meri svoje slovanske sosedo, s katerimi je prav potreba dobrih odnošajev, kajti ako bi se preveč udala italijanskim spletkam, naperjenim proti Jugoslovani, bi jo utegnili nekoč zbog italijanske politike močno glava boleti.

D' Annunzio — patološka pojava! »Edinost« piše: To je: poklicati bi morali zdravnika, ki naj bi ugotovil, kako kako je pravzaprav pri Gabrijelu — v zgornjem nadstropju! So li v stroju vsa kolesca v redu, ali če ni morda kakega kolesca zmanjkalo? Pomisleke vzbuja že dejstvo, da se mož oglaš s svojimi zahtevami in narinja svoje sodbe ob vsaki priliki — tudi ob takih, ki so visoko gori nad njim, kjer mu ne gre prav nobena beseda in nima tudi nobene možnosti, da bi jo uveljavil! Kajti stanje kakor je ono na Reki, se mora zrušiti, ker nima podlage! Neka »istrska delegacija« se pripravlja na pot v San Remo, da vrže svojo besedo na tehtnico ob reševanju ladjarskega vprašanja. In že je Gabriele tu in pošilja tem delegatom svojo popolnomo v obliki plemenitega sporočila, kako jim je postopati, kaj

vas morate zahtevati. Zahtevati da morajo malo do Snežnika, Idrijo, Postojno, Podgrad, Volosko z vso vzdolžno obalo Istre. Sedaj pa se spomnite, da je minilo šele po par krat štirindvajset ur, kar je liti Gabriele D' Annunzio izjavil odposlanstvu reških socijalnih demokratov, da teritorialno vprašanje njega ne zanima več, da gleda on sedaj višje, da želi zveze med narodi (in ne vladami) ter da hoče štiti zatirane narode!! Kako se strinja ta izjava s

podanico istrskim delegatom?! Umestno je vprašanje, ali mož sploh ve danes, kaj je včeraj govoril in prisegal?! Ali se ne meša botru nekaj tam gori v zgornjem nadstropju? Ali se sploh še more mož smatrati za resnega. Ravno zato pa je ne le žalostno, ampak tudi zelo značilno za duševnost italijanske javnosti, da se sploh še v njej ljudje, ki se navdušujejo zanj in sprejemajo njegove besede kot blagovestja.

Telefonska in brzojavna poročila.

VSTAJA V SUBOTICI

Beograd, 22. aprila. Ministrstvo notranjih del je prejelo včeraj sledeče posameznosti o vstaji v Subotici: Vstaja je izbruhnila v noči od 18. na 19. april. Prejšnji dan je izbruhnila stavka v elektrarni, tako da je ostalo mesto v temi in bila dana možnost za vstajo in nered. Vstaji so udarili najprvo na policijsko stražo in sicer je večina teh roparskih in vstajskih tolp obstojala iz dobro oboroženih Madžarov. Vnel se je boj in so bili štirje stražniki ubiti, trije pa težko ranjeni. Ker policija ni bila dovolj močna, da bi razenala vstaje, prišlo je na pomoč vojaštvo in orožništvo. Vojštvo je pričelo streljati na upornike in je bilo več mrtvih in ranjenih. Uporniki so se umaknili v bližnji gozd. Posrečilo se je aretirati nad 50 vstašev, med njimi tudi enega madžarskega častnika, ki je prišel nalašč oreko demarkacijske linije, da vodi ta upor. Policiji se je posrečilo dognati, da so dobili uporniki pomoč, orožje in strelivo od madžarske narodne organizacije za čuvanje interetov madžarske države. V gozdu so našli veliko število brzostrelnih pušk, eno strelnico in mnogo municije. Dognalo se je nadalje, da so bile še pred izvršeno vstajo informirane o celi zadevi oficijelne madžarske oblasti. Posrečilo se je aretirati vse voditelje vstaje, razen enega, ki je pobegnil.

LDU, Subotica, 22. aprila. Dne 19. t. m. ponoči je nastal upor v Subotici, ki je pod madžarsko administracijo spadala v torontalko županijo. Oborožene tople Madžarov, pod vodstvom Istvana Rusaia, so napadle stražniške mestne policije. Od policistov sta bila 2 ubita, 5 težko ranjenih, 1 pa pogrešan. Boj je trajal do 3. jutraj. Upor je bil zaduščen. Uporniki so bili oboroženi s puškami in bombami. Preiskava je dognala, da je imela organizacija na razpolago 4 tople in sicer je imela prva 500 ljudi, druga 60 do 70, tretja 50 do 60 in četrta 70 do 80. V predmestju so našli mnogo skritega orožja in okoli 10 strelnic.

LDU, Subotica, 22. aprila. Preiskava je dognala, da je bila vstaja delo madžarske iredentistične propagande, zlasti madžarske lige za integriteto Madžarske in društva Mavo (madžarsko društvo za obnovo vitev madžarske države), ki ima svoj sedež v Budimpešti pod varstvom vlade, podružnice pa tostran meje. V zadnjem času so v Subotici prišli več madžarskih častnikov, ki so javno pripovedovali, da se bo Subotica v kratkem času priklonila Madžarski. Pred dvema dnevoma je došel v Subotico madžarski detektiv in večje število madžarskih agitatorjev, ki so prišli preko meje brez predpisanih izkazov.

LDU, Subotica, 22. aprila. Madžarske vojaške oblasti kličijo čete ob demarkacijski črti proti Subotici. Opažajo se istotako vojaške priprave za aktivni nastop. V mestu Kistelek, na progi Segedin-Budimpešta, se nahaja 10.000 ljudi s 5 baterijami. Segedinski 86. polk, ki bi se moral razpustiti na podlagi dogovora o premirju v določbah mirovne pogodbe, se le nanovo sestavi z nekdanjim snobotskim poveljnikom podpolkovnikom Kisom kot svojim poveljnikom. Isti primer je s 23. somoborskim polkom, ki se je ponovno sestavil v Halesu.

NAŠ POSLANIK V MADRIDU.

LDU, Madrid, 22. aprila. Poslanik kraljestva SHS, dr. Ante Trstić je izročil svoja poverljiva pisma.

ITALIJANSKO - JUGOSLOV. SPO. RAZUM NI SKLENJEN.

LDU, Pariz, 21. aprila. (DKU). »Temps« poudarja, da jugoslovenska vlada v Remu ni zastopana, ker se ni sklenilo italijansko - jugoslovenski dogovor. Zato da je za jugoslovensko vlado težko, poslati delegata h konferenci. Jugoslovenska delegacija tudi še ni prelela povabila k temu zborovanju vrhovnega sveta.

KONFERENCA V SAN REMU.

LDU, Pariz, 21. aprila. (DKU). »Newyork Herald« doznava o konferenci v San Remu, da nota zaveznikov predsednika Zedinjenih držav govori o neizvednosti, ustanovitvi

večjo Armenijo. Nadale se izjavlja v noti, da se je vrhovni svet odločil, rešiti turško vprašanje brez intervencije Zedinjenih držav.

AMERIKA IN VERSAILLSKI MIR.

LDU, Pariz, 21. aprila. (DKU). »Newyork Herald« doznava iz Washingtona, da bo odbor za zunanje posle še ta teden stavljal predlog, ki bo izražal končnoveljavni ukrep Zedinjenih držav, odstopiti od vseh z versaillesko pogodbo v zvezi stoječih vprašanj in evronskih zadev v splošnem. V predlagani resoluciji bodo Zedinjene države izjavile, da obratno vse sekvestracije sovražnega imetja zase in da bodo imele v trgovinskem prometu z Nemčijo pravico do največjih ugodnosti. Resolucija pa ne bo vsebovala ničesar o zastopstvu Amerike v reparacijski komisiji, kakor tudi ne bo nič govorila o popravni škodi po Nemčiji.

KONFERENCA ZVEZE NARODOV.

LDU, Pariz, 22. aprila. (DKU). »Temps« prinaša besedilo pisma, ki ga je poslal svet zveze narodov državam, pripadajočim zvezi, da bi jih za konec maja povabil na konferenco v Bruselj. Svet si pridržuje pravico, da naprosi tudi nepovabljene države za poročila o finančnem in gospodarskem položaju in bo, ako treba, odločil, s katerimi pogoji bodo te države zaslišane. Kakor pritožnja »Temps«, se misli s temi državami zlasti na Nemčijo in Avstrijo.

LDU Berolin, 22. aprila. (DKU)

»Vorwärts« priobčuje nastopno vest, ki jo prinaša Hollands Nieuws Bureau iz Londona: Odbor delavske stranke objavlja manifest za ustanovitev mednarodne organizacije, v kateri naj bi bili zastopani zavezniki pa tudi njih bivši nasprotniki. Ta organizacija ima za smoter konsolidacijo gospodarskega položaja in se bo bavila z odpravo gospodarskih težkoč. Organizacija naj se postavi pod varstvo zveze narodov.

RAZKROJ V SOC. DEM. STRANKI.

LDU, Bern, 22. aprila. (DKU). Švicarska brzojavna agencija poroča: Načelnik socialnodemokratske stranke švicarske ugotavlja, da se je soc. dem. mladinska organizacija s svojo resolucijo postavila zunaj stranke in da ta komunistična stranka ne more pripadati socialnodemokratski stranki.

AMERIŠKI POMORSKI PLEN.

LDU, Amsterdam, 22. aprila. (DKU). Kakor javljajo »Times«, je odplula transportna ladja iz Filadelfije, da prevzame biveše nemške ladje, ki so prislojele Zedinjenim državam. Med temi ladjami so trije torpedni rušilci in ena križarka.

STAVKA INDUSTRIJSKIH NAMEŠČENCEV V AVSTRIJI.

LDU, Dunaj, 22. aprila. (DKU). Kakor poroča »Lokalkorrespondenz«, je vodstvo zveze industrijskih nameščencev vsled odklonitve zahtev nameščencev po podjetniških za jutri proglasilo stavko industrijskih nameščencev, izimši življenjsko važne obrate. Ti obrati zastavljajo dne 26. t. m. V provinci se začne stavka dne 28. aprila.

STAVKE V AVSTRIJI.

LDU, Dunaj, 22. aprila. (DKU). Kakor poročajo večerni listi, stavka industrijskih nameščencev ni enotna, ker se ji niso pridružile vse skupine uradništva. Delavstvo se ne udeležuje stavke.

LDU, Dunaj, 22. aprila. (DKU). Po več kot treh tednih se je danes dopoldne končala stavka brivskih pomočnikov, ko so jim obljubili povišano plačo in pol dne med tednom prostega.

AVSTRIJSKI RDEČI KRIŽ V LIKVIDACIJI.

LDU, Dunaj, 22. aprila. (DKU). V državnem uradu za finance se že dalj časa vrše razprave z zastopniki avstrijskega Rdečega križa glede likvidacije te ustanove. Po likvidaciji bo prizadeto tudi posojilo avstrijskega Rdečega križa iz leta 1916. V zvezi s temi posvetovanji se je, kakor doznava »Neues Wiener Tagblatt«, na včerašnji seji v finančnem uradu predlagalo, začasno sistrirati zbiranje srečk avstrijskega Rdečega

ga križa iz leta 1916. Ta ukrep se utemeljuje s tem, da se je svojčas pri vnovčevanju srečk Rdečega križa za varstvo posojila ustanovil loterijski zaklad 30 milijonov kron v vojnem posojilu. Nasledstvene države odklanjajo zahtevo priznanja nje pripadajoče kvote vojni - posojilnega zaklada. Sedaj se ho do končnoveljavne pojasnitve in ureditve prekinila zbiranja novih srečk Rdečega križa. Danes bo v državnem zunanjem uradu konferenca z zastopniki nasledstvenih držav in Rdečega križa, ki se bo bavila z likvidacijo premoženja Rdečega križa. Nasledstvene države zahtevajo aktivacijo Rdečega križa in ob tem bo morda mogoče, da se odpravijo nesoglasja glede posojila srečk.

DEMOBILIZICIJA V ITALIJI.

LDU, Rim, 22. aprila. (DKU). — Brezžično. Kraljev dekret odreja, da se postavi armada na mirovno stanje in da se uvede osemmesečna vojaška služba.

BATUM MEDNARODEN. — TURŠKA KONTROLNA KOMISIJA.

LDU, Lyon, 22. aprila. (Brezžično). Pariški »Journal« poroča: Vrhovni svet je sklenil internacionalizirati Batum, da to pristanišče služi kot izhodišče na morje državama Azerbejdžanu in Georgiji. — Nadalje je vrhovni svet sklenil, nadomestiti dosedanj komisijo za turške javne dolgove s kontrolno komisijo, ki jo imenuje Francija, Anglija in Italija. Ta komisija bo odslej vodila vse finančne arende bodoče turške države. — Oddelek zaveznikih čet bo zasedel Gallipoli.

Neodrešena domovina.

— Dobre spomine hočejo zapustiti Italijani v Logatcu. Poročali smo že, da je »Circolo Roma« v Logatcu nabral precej denarja za revne šolske otroke. Po italijanski navadi so prav križčko razdeljevali otrokom nakupljene reči in starši so morali biti poleg ter se leno zahvaljevati, potem so poslali na še poročila v liste, češ, glejte, kako so tam na koncu demarkacijske črte priljubljeni Italijani. Dobrodelnost, izabljana na tak način, ni nikaka dobrodelnost več — spomni na Italijane bodo trpki. Globoko pa se bo oddahnil Logatec, kadar ga zapuste.

— Velik požar v ladjedelnici v Trzinu. Ponoči na 20. t. m. je nastal v mehanični delavnici ladjedelnice v Trzinu požar, ki je povzročil veliko škodo. Vzrok požara še ni dognan.

— Položaj na Reki. »Berliner Tageblatt« doznava iz Rima, da je na Reki proglašena splošna stavka. Prebivalstvo preteče nastopa proti četam D' Annunzia.

Delegacija sibirskih jugoslovenskih legionarjev.

Prvi jugoslovenski legionarji pešpolk v Sibiriji je odposlal v osvojenoto Jugoslavijo posebno delegacijo, ki ima nalogo, izposlovati pri centralni vladi v Beogradu čimprej prvi povratek naših legionarjev iz Sibirijske ter vlado informirati o njih položaju. Delegacijo tvorijo: poročnik Milivoj Suhopoljac, Zagrebčan; poročnik Bogdan Pogačnik, sin bivšega našega dunajskega poslanika g. Josipa Pogačnika, prapor, dr. Vojislav Molé, slovenski pesnik, in narednik Branko Frenz, Srb iz Novega Sada. Delegacija, ki je potovala štiri mesece do Vladivostoka, se je tu pridružila transportu čeho - slovaških legionarjev, ki so se vkrcali na ameriški transportni parnik »Sheredian«. Pomorska vožnja od Vladivostoka - Singapore - Port Said do Trsta, je trajala 52 dni. V Trst je delegacija prispela dne 20. aprila. Vsled splošne železničarske stavke v Jugoslaviji se delegacija ni mogla odločiti za nadaljevanje potovanja. Dr. V. Molé in Bogdan Pogačnik sta se odločila za pot preko Trbiža, da dospeta tako na Gorenjsko na svoje domove. Pridružila sta se torej čeho - slovaškemu transportu, ki je šel preko Trbiža v svojo svobodno domovino. Poročnik Suhopoljac in narednik Frenz pa sta nadaljevala pot preko Logatca. Do Logatca z vlakom, od tam preko demarkacijske črte peš do Vrhnike Italijani ju na potovanju niso ovirali. Priljago jima je peljal mal dečko Logatec na ročnem vozičku. Na Vrhniki sta najela izvozičeka za 300 kron, ki ju je včeraj popoldne pripeljal v Ljubljano; tu ostaneta nekaj dni.

Delegacija nosi dokumente za Beograd in številna pisma legionarjev za svoje v domovini. Tudi slovenski legionarji pošiljajo pisma svojim ženam, roditeljem in znan-

cem. Pisma odda delegacija pristojni vojaški oblasti v Beogradu, ki poskrbi za nadaljnjo ekspedicijo na naslovljenje. Kakor doznajamo, je povratek legionarjev sedaj zelo otežčen, ker se nahajajo med rusko - sibirsko in japonsko fronto. Ravno prodiranje Japoncev v Mandžuriji in Sibiriji je zelo zadržalo povratek.

Železničarska stavka na Hrvaškem.

LDU Zagreb, 22. aprila. Položaj v področju zagrebske železniške direkcije se je znatno izboljšal, ker so se na raznih postajah prijavile k delu številne osebe. V Vinkovcih, eni najvažnejših železniških točk, se je javilo večeraj 20 spremljevalcev vlakov, 25 ljudi od pomožnega osoblja in 2 strojevodij. Tudi v Brodu se je prijavilo nekoliko oseb, toda dosedaj noben strojevodja. V Srbskih Moravicah se je javilo večeraj 10 strojevodij, 10 kurjačev in 6 ključavničarjev. Ker se bo gotovo tekom današnjega dne vrnilo še več železničarjev na delo, se bo mogel vršiti promet brez nadaljnjih težav v sedanjem omejenem obsegu.

LDU Zagreb, 22. aprila. Z državne kolodvora so se odpeljali danes trije vlaki, in sicer proti Kopivnici, Bakru in na večer proti Beogradu. Nocoj je došel v Zagreb vlak iz Bakra. Primerov sabotaže ni. Nad programi se vod strogo nadzorstvo.

Stavka v Ljubljani.

Danes je osmi dan! Železničarska stavka v Ljubljani je v splošnem stacionarna, z edino razliko, da se opaža v vrstah stavkajočih nervozna agitacija k vztrajanju do končne zmage, dočim se že množe vrste delavolnih železničarjev in je z današnjim dnem nastopil važen moment v otvoritvi javnega prometa. Kolesa teko na Dolenjsko, Gorenjsko, proti Logatcu, proti Mariboru in proti Zagrebu. Na prago, na postajah vlada red in mir. Služba se po malem pričenja. Umevno, da stavkajoči železničarji mobilizirajo tudi ženski kader proti vzpostavitvi javnega prometa. Neke »nasprotnice«, anonimne, pošiljajo vsem onim, ki so se odzvali pozivu, grozilo letake z duševnimi grozljami, kako jih bodo — za platom opraskale in opljuvale. Faktično se je zgodilo že več nečestnih insulfov od strani raznih nahujskanih žen na delavolne železničarje in njih rodbine.

Dnevene vesti.

V Ljubljani, 23. aprila 1920.

— Naše stalščice napram železničarski stavki je bilo podano v tistem trenutku, ko se je pokazalo, da stavka ne zasleduje toliko izboljšanje gnetnega stanja železniških nameščencev, kakor predvsem izrazito politične cilje. Stavko kot sredstvo proti eventualno tudi namišljenemu izkoriščanju razumemo, obojamo pa zlorabo tega skrajnega sredstva samoobrambe, ki je vedno in v vseh slučajih neke vrste dvorezen nož, v politične svrhe z vso odločnostjo. Zato smo načelno tudi proti sedanjim železničarski stavki, ker smo spoznali njen politični značaj in ker smo uvideli, da hočejo gotovi temni elementi to stavko izrabiti v protidržavne in prevratne namene. Nam je država nad vse, za to podrejammo državni misli, ako je treba, tudi strankarske interese. Dosledni temu svojemu načelu, bomo podpirali državne oblasti v njihovem stremeljenju, da stro to stavko, ki je očito navzela ne samo političen, marveč naravnost protidržaven značaj, in to vključno temu, da nismo prijatelji sedanje vlade. V tej stavki gre predvsem za ohranitev državne avtoritete. To državno avtoriteto je treba za vsako ceno in pod vsakim pogojem uveljaviti in vzdržati, ker je sicer v nevarnosti ves državni organizem. Za to bomo v tem delu krepko podpirali vse državne organizacije, od katerih pa tudi pričakujemo, da bodo z vso doslednostjo in odločnostjo imele poskrbeti za to, da se povsod in proti vsakomur uveljavljuje ugled in avtoriteta države.

— Državni stanovniški urad in ljubljanski vseučilišni profesor. Z dopisom z dne 16. aprila 1920 pr. 495/20 sta bila dva ljubljanska vseučiliška profesorja obveščena, da se jih je predlagalo gosp. hišnemu posestniku v izbiro za namestnika stanovanja v hiši ulica ... št. 1. Prvi obeh profesorjev je starejši gospod z istotako gospo soprogo, drugi išče stanovanja za se in za družino, oboje kot profesor brez uradnega prostora za študiranje, do treh, drugi do treh, oziroma kot profesor, do 4 sob z vsemi normalnimi pritliklami. Tisto dvema profesorjema odkazano stanovanje pa ostalo iz dveh sob in kuhinje pod uličnim nivoom, torej ga je označiti za kletno stanovanje, kuhinja pa ima dva okna.

Danes jutraj se obirajo nekoliko malodetni stavkajoči železničarji pred glavnim stanom stavkovnega odbora na Kromem trgu pred Mahorovo hišo, da želijo dnevno povelje in nadaljnje instrukcije, kajti večerajšnji razglas okrožne pukovne komande, ki postavlja še vse ostale železničarje na dvomesečno vajlo, je vzbudil med njimi razburjenje in nervozno razpoloženje. Drugi se ob dežju šetajo po mestu in razpravljajo v gruči o dnevnih situacijah. Po mestu obenem krožijo letaki, ki napovedujejo generalno delavsko stavko za jutri ob 8. dopoldne. Danes je v vseh ljubljanskih tovarnah delo še popolnoma normalno. Drugi litografirani letaki pozivljajo stavkajoče k vztrajnosti do končne — komunistične zmage. Stavkovni odbor I. poziva deluje z mirilico, da izvede stavkajoče — k zmagi!!

Glasom tekom današnjega dopoldneva dotih poročil je položaj v vseh rudarskih in industrijskih centrih Slovenije normalen, vse je mirno. V Zagorju, Trbovljah in Hrastrniku je življenje normalno. Železniške postaje teh krajev so v varnih, krepkih rokah. Vojstvo je zasedlo postaje. V Trbovljah so baje poskušali komunisti dobiti postajo v svoje roke. Doslej rudarska stavka še ni izbruhnila!

Na glavnem kolodvoru.

Danes je glavni kolodvor oživel. Na delo prihajajo že večje skupine železničarjev. V pisarni se prijavljajo. Lokomotive že bruhajo svoj stih dim. Že se čuje prete tako vsakdanji rezki življenja. Pripravljajo vlake za vse strani. Večerajšnji popoldanski vlak proti Mariboru je neovirano, brez vsakega najmanjšega incidenta pasiral vse postaje. V Zidan most je došel vlak okoli 7. ure. Tudi v Mariboru je bilo vse mirno na kolodvoru, ko je po 9. uri ponoči prisopihal prvi vlak. Ponoči sta eden ob 1. uri 1 minuto, drugi ob 2. uri 15 minut, dospela na glavni kolodvor prva živilska vlaka, namenjena iz Trsta v Avstrijo. Transporti teh vlakov so zagotovljeni. Tekom dneva odidejo, oziroma so že odšli vlaki proti Jesenicam, na Dolenjsko, celo proti Kamniku in Vrhniku ranžirajo vlake. Danes ob 9. uri 30 minut je odšel drugi vlak, 13 vozov s potniki proti Mariboru.

Idila po šupah in senikih.

Po agitatorjih nahujskani in podučeni stavkajoči železničarji si ne upajo kot dezertjerji bivati in spati na svojih stanovanjih. Za prenočišča so si izbrali razne šupe in senike, spe toraj na svežem splozmadnem zraku. Zlasti idilični Mestni log je zelo obljuden, znana vila Dolenc je prenapolnjena, dočim postajajo ljubljanski hoteli prazni, kajti zaostali potniki in tuji vporabijo vsako priliko za odpotovanje. Žu-traj se potem v malih gruči ti stanovalci vade proti mestu ter se skrivajo po raznih skrivališčih, kajti že jim je onemogočil bivanje v pomladanski prirodi.

t. z. kukalci v takt višini, da iz kuhinje ne vidiš ven in je temu primer-no tudi temna. Torej to stanovanje je smatral državni stanovniški urad za primerno univerzitetnim profesor-jem, ki iz ljubezni do svoje domovine in do ukažljive mladine takore-koč noč in dan študirajo, da morejo svoj poklic izvrševati! Kaj pravi vlada k takemu ravnanju državnega urada s profesorji? Ali se s takim postopanjem ne tira mladine, ki vidi, kako si pasejo veveričniki, in p. t. vojni dobičkarji trebuhe v luksuri-ozno opremljenih stanovanjih, dočim profesorji životarijo po luknjah brez stanovanj, naravnost v tiste vrste, kjer bi jih vlada najmanj rada vi-dela?

— Tridnevno generalno stavko je proglasila »Strokovna komunistična delavska organizacija v Sloveni-ji«. Tozadevni poziv objavlja današnji »Napreč« na uvodnem mestu. »Napreč« je torej postal glasilo ko-munistov, kar je treba zabeležiti. Generalna stavka se ima vršiti od sobote jutraj dne 24. do ponedeljka zvečer dne 26. t. m. V pozivu se pravi med drugim: »Ta boj je in ostane zgolj mezdnege značaja. Tistega, ki bi skušal dati temu boju kako politično ozadje, se ga bo smatralo za agenta provokatorja in se bo kot s takim ž njimi ravnalo.« Tako se povdarja v pozivu, v resnici pa je ves svet, da ima stavka izrazito političen namen in cilj. Značilno je, da skušajo aranžerji stavke nasproti javnosti slepomiti in si ne upajo javno priznati svojih političnih nakan, katere pa, ako so med sabo, docela odkrito izpovedujejo. Prepričani smo, da pretežni del slovenskega zavednega delavstva ne bo šel na liti komuni-stom. Zato lahko že vnaprej pove-mo, da se bo proglasila generalna stavka pri nas prav tako ponesreči-la, kakor se je doslej povsod drugod.

— Tirailica je bila izdana proti Marcelu Zorgi in njegovemu bratu. Oba sta v Ljubljani dobro znana in sta gotovo znana tudi policijskim or-ganom. In vendar se vkljub tirailici obeh docela svobodno sprehajata po Ljubljani.

— »Napreč« in »Wallfisch«. »Na-preč« je v ozki zvezi z znanim mariborskim huiškačem Wallfischem. To priznava »Napreč« sam. Pšoč, da je še v četrtek 22. t. m. telefonično go-voril z njim v Mariboru. »Napreč« je

pač postal komunistično glasilo, zato mora biti tudi v intimni zvezi z Wallfischem.

— Točenje alkoholnih pijač. Pred tremi dnevi je celokupna vlada pri-člo izrednih razmer, ki so nastale v deželi vsled terorja in štralka, prepo-vedala točenje vseh alkoholnih pijač ter tudi prodajo alkoholnih pijač v zaprtih steklenicah. Iz tega sledi, da je prepovedano vsakomur prodajati tudi pivo v zaprtih steklenicah. Opraviiti imamo torej sedaj s po-polno prepovedjo alkoholne pijače. Dne 14. novembra 1919 je že ministr-stvo za notranje stvari izdalo za ce-lo državo naredbo, ki omejuje toče-nie alkoholnih pijač. Po tej naredbi je že bilo prepovedano oddajati žga-nje vseh vrst (vštevši likerije) ob 6. ure zvečer v soboto počenši, pa do 11. dopoldne v ponedeljek. Notorič-nim pijancem je bilo prepovedano dajati alkoholne pijače. Kdor se za-loti v pijanem stanju, zapade kazni. Osebam pred 16. letom se tudi v spremstvu odraslih ne sme dajati al-koholnih pijač.

— Promet na južni železnici. Obratno ravnanje na južni želez-nice poroča: Dne 21. ob 16:50 se je odpeljal prvi osebni vlak z južnega kolodvora v Maribor. Proti Logatcu sta se odpeljala dva vlaka. Dne 23. t. m. je odšel ob 6:27 mešan vlak št. 858/860 iz Ljubljane v Maribor: ob 10:45 osebni vlak 36a v Zagreb. Oko-li 10. ure dopoldne se je odpeljal en vlak v Logatec. Iz Maribora (glavni kolodvor) je odšel 23. t. m. ob 15:29 vlak št. 419 do Grahština.

— Aretacija železničarjev. Tekom zadnjih dni je policija aretirala nekatere železničarje - teroriste. Za-radi nevarne grožnje je bil aretiran strojevodja državne železnice Ivan Ošaben. Ker je strojevodja Breskvar peljal prvi vlak proti Jesenicam, je Ošaben grozil njegovi ženi, da jo ubije. — Strojvodja Če-pelnik je v družbi drugih teroristično nastopal dne 19. t. m. proti uradni-kom blagajne na glavnem kolodvo-ru. Proti njemu je podana ovadba na državno pravdnistvo. — Proti junaku Marcelu Zorgi je izdana tiraili-ca. Zorga je na shodih huiška stva-kujoče železničarje, naj se ne odzove-vo pozivu vojaške oblasti.

— Socializacija in prehrana. Pod tem naslovom razlaga v »Slo-vencu« gospod Anton Sušnik z ne-vzvedno trudoljubnostjo svoje na-zore in misli o prehrani. Gospod Sušnik piše v teh člankih o vsem mogočem in nemogočem, a samo praktično mogočem in izvedljivem ne. Prepričani smo, da ima člankar najboljšo voljo. Odločno pa ima pre-malo zmisla in kritike za to, kaj člo-vek lahko zase misli in smatra za dobro ter kaj spada v teh stitnih ča-sih v velik list. Zmes vseh mogočih sanjarj in teorij, ki niso praktično porabne, ker ne računajo z resnič-nim življenjem in s človeško naravo, več škodi kakor koristi. Čemu begati ljudi z vsemi mogočimi variantami, o katerih treba samemu priznati, da ne gredo! Praktičen in razumen mož kakor je g. ravatelj Jovan je postal nepotrepljiv pred koncem serije teh člankov in je na ljubezljiv in pri-zanesljiv način povedal večeraj v »Slovencu« g. Sušniku, da je vse, kar piše, pet krav za en groš, z dru-gimi besedami, da je g. Sušnik »sa-mo teoretik«. Ali člankar ni razumel krščanske dobrohotnosti. Ali sodba je navzlic temu sklenjena, in razum-ni ljudje so na strani g. Jovana. Tudi pri poslancih je včasih dobro, če je urednik nelzprosen. Često žal ni mo-goč. Škodo potem vzame nase tudi v takem primeru »konsument«.

— Uspeh našega arhitekta. Pri konkurenčnem razpisu za poslopje »Prve hrvaške obrtne banke« v Za-grebu, je dobil med tridesetimi kon-kurenti II. nagrado v znesku 15.000 kron nadzornik juž. železnice v Lju-bljani, arhitekt g. Josip Costaperaria, soproj naše odlične koncertne pev-ke Mire — Costaperaria — Devove.

— Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske. V času od 11. do 17. t. m. se je rodilo 35 otrok, 15 do-mačinov. Umrli so: za ošpicami 2 tuja in 1 domačin, za vrtico 1 ose-ba, za jetiko 3 osebe, za pljučnico 2 osebi. Oboleli so za ošpicami 2 tuja, za škrtico 1, za vrtico 1, za grizo 1 oseba.

— Vlomil v podstrešje hiše Dal-matinova ulica št. 10 je bilo pred dnevi ponoči vlomljeno. Neznani storilci so odnesli dr. I. V. za 26.000 K razne, tam shranjene moške in žens-ke obleke. — Vlomljeno je bilo v čevljarstvo delavnico čevljarja Josi-pa Sajovca na dvorišču Malčve-vega hotela. Odnesli so mu podplate, en par novih, rumenih in več parov starih, v popravilo izročeni čevljevi.

— Šentpeterska ženska in me-ška podružnica sv. CM. preloži Jar-jevanje na ljubljanskem gradu na ne-delodni čas.

— Odborova sela društva jugo-slovenskih novinarjev se vrši v so-boto 24. t. m. ob 15. v uredniških prostorih »Slov. Naroda«. — Važno! Val!

Kultura.

Reportir kraljevskega slovenskega gledališča v Ljubljani. Opera: 23. aprila Faust. Abonement C petek 24. aprila Zogler. Abonement D sobota 25. aprila Rigoletto. Izven abonementa nedelja 26. aprila zaprto ponedeljek.

Gledališki abonement. Ker se gg. abonenti niso odzvali prošnji uprave glede abonementa, prosil se ponovno, da do 25. t. m. podaljšajo ali pa odkažejo abonement. V nasprotnem slučaju bo uprava prisiljena dotične sedeže brez ozira prodati, ter za eventualne neugodnosti ni odgovorna.

Koncert Trost - Fiedler. Gospa Trost-Fiedler se nam je predstavila kot izborna Liszt-interpretinja. Odlikuje jo krasno raz-vita tehnika ter moč in jasnost v udaru. Vsled tega ji je najbolj konveniral Liszt, katerega je tudi največ igrala; ker pa je Liszt v muzikalnem oziru večidel malo in-terasanten in raznoličen, je bil koncertni program precej nezanimiv. Da se omenjeni način udara malo prilaga nežni Chopinovi muzi, se je jasno pokazalo v njegovi »Nocturni« in »Balladi«, ki sta po ne-prepričevalni interpretaciji gospe Trost-Fiedler prišli ob veljavo. Dosti markantnejša umetniška osebnost je g. Trost. Za-igral nam je s primerno nežnostjo in fineso Novakove »Pisne zimnih noči« in muzikal-no več vredno Sukovo »Legendo«. Tu bril-jiranje s tehniko ni bil glavni in edini na-men, temveč je prišla interpretacija na vr-sto. Zato obžalujem, da je odpadla tretja točka (Schumann): Ljubavni spev. Sauer: Boite à musique, kajti vsaj v prvem delu te točke bi mogla interpretinja pokazati svoje čustvovanje. Lisztov »klavirski kon-cert za dva klavirja v A-dur«, nam je že od lani znani in ne reprezentira nič drugega, kot kopico tehničnih težav in ovir ter par začetkov sentimentalnih melodij. Bil pa je tehnično neoporečno izveden v vseh možnih finсах. Znamenje časa je, da se občinstvo prireditelj teh vrst skrbno ogli-bje; dokaz napol prazna dvorana. L. M. Š.

Jirasek Aloiz: Filozofska zgod-ba. Poslovenil V. M. Zalar. Izdala in založila umetniška propaganda. V Ljubljani, 1920. Str. 182. Cena . . . Jiraskova dela so v Slovincih vse premalo znana; a kdor je čital nje-gova velika historična dela (n. pr. »F. L. Vek«, »U nas«, »Proti vsem«, »Temno«, »Psohlavci« i. dr.) v ori-ginalu, mora Jiraska spoštovati in ljubiti. Med »Malomestnimi histori-jami« je »Filozofska historie«, prilo-bčena l. 1877 v »Kveteche«, poslednja in najlepša, hkratu eno najboljših del, kar jih je napisal. Jirasek in kar jih ima češko leposlovje. To je klasična slika češkega malomestnega življenja tik pred l. 1848, središče pa ji je študentovski življenje v Lito-mištu in zaključek boji na barikadah v Pragi. Osebe so študentje, njih »idealci«, litomiški filistri in matere, rodoljubi in rodoljubke, cel venec krasno naslikanih značajev. Jirasek je pesnik, umetnik, učenjak, realist; do malenkosti pozna mišljenje, ču-stvovanje ter tvornosti dobe, ki jo slika nedosežno toplo in doimljivo. In malokatero povest je obela češka javnost s folikim navdušenjem kot to, a še danes jo smatralo za bi-ser češ. leposlovja; nedavno je iz-šla v Ottovi založbi v krasotni iz-daji in z umetniškimi ilustracijami. ponatiskov pa je doživela že nebroj. »Filozofska zgodba« (ker so njeni junaki visokošolci - filozofi) je na-klonila Jirasku popularnost, kakršne uživa le malokateri pisatelj, ki pa se je stonjevala z naslednjimi pripo-vednimi in dramatskimi deli, tako da je danes Alojz Jirasek splošno visoko spoštovan in cenjen umetnik. Slo-venci poznamo njegove »Psohlav-ce« in »Laterno«. Zdal smo dobili to zgodbo, a želeli bi se še »Vek«, »U nas« in »Proti vsem«. Seveda lju-beznivost in sladkosti češ. originala ne doseže noben prevod. Kdor čita Jiraskov jezik, se zave, da je češki jezik mehak, tonel in za nežnosti, otroške srčanosti in ljubezenske iz-raze čudovito bogat jezik. Ako pri-neze »Češka knjižnica« Umetniške propagande še nekaj Jiraskovih del, ji ostanemo hvaležni: seveda do b-rih prevodov s skrbno osliljenim jezikom in brez tiskovnih hib! — I. K. n.

Sokolstvo.

Izobraževalni odsek Sokola I. vabi k predavanju, ki se vrši v soboto, 24. t. m. ob 20. uri v društvenem lokalni Trg Tabor št. 2. Predava g. L. Puhar, uradnik pover-jenstva za soc. skrbstvo. Tema: Alkohol in telo. Dostop je za moške. Zdravol k

Telovadba članov Sokola v Ljubljani se vrši vsaki ponedeljek, sredo in petek od 8. do 10. ure zvečer. Prihodni teden se prične s težbo orisne telovadbe na šport-nem prostoru Š. K. »Hilite« poleg držav-ne kolodvora. Pristop na športni prostor imajo samo telovadci, ki bodo opremljeni s posebno letimacijo. Izdano od vad. zborna. Večerja se bode začela vsak ponedeljan. Opozorjamo vse hrvate telovadce, da prihajate redno k telovadbi, ker se bo pri-njeto k izvajanju nastanilo le one, ki bodo za to imeli dovolj pripravljenosti. Večje rednosti val za hrvate. Ki nosijo broj, se vrše vsaki petek od pol 7. do pol 8. ure zvečer. Vad. zborna.

Gospodarske vesti.

Narodnogospodarski Vestnik št. 7 ima to-le vsebino: 1. Dopustni trgovski dobiček. 2. Ustanovitve »Zveze trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo v Ljubljani«. 3. Na-rodno gospodarstvo in naši dnevniki. 4. Raznoterosti. Potreba centralne organi-zacije jugoslovenskih trgovcev. — Podr-žavljenje prog družbe Societa Veneta. — Izvoz hmelja s Češkega v mesecu januarju 1920. — Srbsko-češka tovarna in rafinerija za sladkor. — Sladkorna industrija na Če-skem. — Cenitev dragocenih kamenov. 5. Društvene vesti. Izkaz društvene posro-dovalnice.

— Živina iz Hrvaške. Deželna vlada v Zagrebu je z naredbo z dne 15. aprila, št. III. 721 vsled težkih prehranjevalnih razmer prepovedala izvoz živine v ino-zemstvo. Na prošnjo deželne vlade v Za-grebu je predsedništvo deželne vlade za Slovenijo obvestilo vse policijske oblasti, železnice in odsek za prehrano, da se ži-vina, pripeljana iz Hrvaške, Slavonije in Medžimurja v Slovenijo, ne sme izvažati v inozemstvo. Odlej se iz navedenih pokra-jin sme v Slovenijo uvažati samo živina, ki je potrebna za prehrano prebivalstva v Sloveniji. LDU.

— Nova kemična tovarna na Češkem. V Pragi se je ustanovila akcijska družba pod firmo »Praška kemična tovarna« z ak-cijskim kapitalom 4 milijonov kron, ki se razdeli na 10.000 akcij po 400 K nóm.

— Romunski gozdovi obsegajo površino nad 7 milijonov hektarjev. Romunija more izvažati nad 4 milijone kubičnih me-trov lesa na leto.

— Praga centralna telegrafična posta-ja med vzhodom in zapadom. Zastopnik češko-slovaškega ministrstva so se mudili pred kratkim v Parizu v zadevi brzolavne službe med vzhodom in zapadom preko Prage, ki bi postala centralna postaja. Francoska vlada se strinja s češko-slovaškim predlogom. Sedaj se pogaja češko-slovaški ministristvo z drugimi interesira-nimi državami.

— Carinski zakon. Da ustrežemo po-trebam občinstva v obče, posebno pa za-hitevam trgovskih in industrijskih krogov, kakor tudi uradnim potrebščinam, je dele-gacija ministrstva za finance za Slovenijo in Istro v Ljubljani izdala v slovenskem prevodu »Carinski zakon z dne 23. januar-ja 1899«, ki je sedaj veljaven za vse ozem-lje naše države. Ker je v korist občinstva, da se seznanj z določili tega zakona, pro-sim, naj se prizadeji krog pri slovenski prevod teh predpisov blagohotno opozore. Knjižica se dobiva pri delegaciji minist-rstva za finance v Ljubljani po 10 kron za izvod. Obenem opozarjam tudi na brošuro »Seznam predmetov, ki so oproščeni plača-nja carine ob vvozu v tuzemstvo iz pogod-benih držav«. Brošura se dobiva istotam po 2 K izvod. Tudi se pripravila slovenski prevod »Zakona o splošni carinski tarifi z maksimalnimi in minimalnimi postavkami in pravili o tarifi s carinsko tarifo vred«, ki izide v najkrajšem času v obsežni knjižci. Cena ji bo 40 kron, ter se že sedaj spre-jemajo naročila nanjo.

— Skušnje iz podkovstva. V nared-bi deželne vlade za Slovenijo, poverjenj-stva za kmetijstvo z dne 29. marca 1920, št. 461, se odpravljajo dosedanje skušnje iz podkovstva za kovače, ki niso obisko-vali polletnega podkovskega tečaja ter se predpisuje obvezen obisk teh tečajev. Da se pa omogoči starejšim nad 24 let starim kovačem, doseči pravico do samostojnega izvrševanja podkovske obrti, se dovoljuje za prehodno dobo, toda samo v tekočem letu 1920. še trikratno rok za skušnje iz podkovstva za one kovaške pomočnike ali kovaške mojstre, ki so starejši kakor 24 let, četudi se niso udeleževali podkovskega tečaja. Vendar pa je k preizkušnji pri-pustiti kovače, ki so starejši kakor 26 let le tedaj, če so si najmanj 14 dni s praktič-nim vezbanjem na kaki podkovski šoli iz-popolnili znanje in tamkaj dobili tudi teo-retičen pouk o podkovstvu, za kovače med 24 in 26. letom pa se določa 30dnevno vezbanje na podkovski šoli. Te skušnje se bodo vršile na državni podkovski šoli v Ljubljani koncem junija, septembra in de-cembra. Vsi oni nad 24 let star kovači, ki žele napraviti skušnjo na drž. podkovski šoli v Ljubljani, se pozivajo, da vpošlejo najkasneje do 20. maja 1920 vodstvu drž. podkovske šole v Ljubljani svoje prijave, ki naj jim prilože rojstni in krstni list ter učno spričevalo, da se jim določi dan vstopa v praktično vezbanje. — Vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani.

— Izvoz pšenice iz Argentine. LDU Buenos Aires, 14. aprila. (Dun. kor. ur. — Havas.) Poljedelski minister dem-onstrira vest, da je vlada baje sklenila, prepre-čiti izvoz pšenice. Vlada bi se bavila s tem vprašanjem, ako bi koncem junija mesečni izvoz dosegel tri milijone ton. Kajd potem bi bilo pač previdno odrediti omejitve.

— Kompenzacijska pogodba med Av-strijo in Poljsko. S 1. aprilom je stopila v veljavo nova kompenzacijska pogodba. Stara pogodba se likvidira in ima Avstrija pravico, prejeti še nelzžerane kontingente. Posebel se je upravl reparaturni in opla-mitilni promet ter tranzit. Poljska se zave-že, dobaviti mesečno 12.000 ton premoga, od česar 3000 ton odpade na industrijo, 9000 pa za splošno potrebo. Dalje ima Avstrija pravico na 30.000 ton surovega olja in 200 vagonov želez. Avstrija pa se zave-že dobaviti predmete stvarne demobiliza-cije, srpe, kose, poljedelske stroje, papir, tovarne avtomobile, magnezit, jeklo za le-žnice itd. Iz Poljske pa dobi Avstrija ter-pentin, les za pohištvo, svinčeno rudo, le-seno oltje, cement, kofita in robove. Do-natni promet je prepunčen prostim dimo-zicijam interesentov. Plačije se v polski in avstrijski valuti. Pogodba velja na šest mesecev in se lahko avtomatično po-daljša.

— o. Davek na volno dobičke. V 80. številki »Slovenskih Novine« je objavljen sklep, da stona predlagani zakon o davku na volno dobičke in

ALL INFORMATION CONTAINED HEREIN IS UNCLASSIFIED